

SAKARYALI SAİT FAİK'İN SAKARYA (VE ÇEVRESİ) HİKÂYELERİ

-Merhum Hocam Osman Nedim Tuna'nın
aziz hatırasına-

Yard. Doç. Dr. Engin YILMAZ

Giriş:

Bu çalışmada hikâyeciliğimizin en önemli isimlerinden birisi olan Sait Faik Abasıyanık'ın -aslen Sakaryalı olması dolayısıyla- Sakarya ve çevresini doğrudan/dolaylı olarak işlediği hikâyeleri incelenmiştir. Sakarya ve çevresi ile Sakarya'ya bağlı ilçe ve köyler kastedilmiş, komşu il ve ilçeler değerlendirmeye alınmamıştır. Çalışmada çevre en geniş anlamıyla düşünülmüş, fakat hikâyelerdeki mekân ve mahâllerin nasıl ele alındığı da alıntılarla gösterilmiştir.

Konuyla ilgili olarak daha önce Muzaffer Uyguner'in *Türk Dili*¹, Sennur Sezer'in de *Gösteri*² dergilerinde yayımlanan birer yazıları vardır. Diğer araştırmacıların verdiği metinlerin bir kısmı hikâye olmayıp bir başka edebî türe aittir (roman, mektup veya röportaj), bir kısmının da konuları Sakarya ve çevresinde geçmemektedir. Bu çalışmanın sonunda tablo hâlinde karşılaştırmalı bir dizin listesi verilerek bizim tespitlerimizle adı geçen araştırmacıların tespitleri karşılaştırılmıştır. Yukarıda geçen hususlarla ilgili açıklayıcı bilgiler karşılaştırmalı dizin kısmında dipnotlarla verilmiştir.

İki doğum

14 Haziran 1954'te kabul edilen 6419 sayılı kanuna göre, Adapazarı "Sakarya Vilâyeti" hâline dönüştürülmüştür. Kanunun yürürlüğe giriş tarihi ise 1 Haziran 1954'tür. *Resmi Gazete*'deki haber şöyledir: "*Kocaeli Vilâyeti'ne bağlı Adapazarı kazası kaldırılarak, merkezi Adapazarı olmak ve yine Kocaeli Vilâyeti'ne bağlı Akyazı, Geyve, Hendek, Karasu kazalarını ihtiva etmek üzere Sakarya adı ile vilâyet kurulmuş ve eski Adapazarı kazasını ihtiva eden nahiye ve köyler Sakarya'nın merkez ka-*

*Türk Dili, S.: 600, Aralık 2001, s. 900-915.

¹ Muzaffer Uyguner, "Sait Faik'in Hikâyelerinde Adapazarı", *Türk Dili*, S. 165., Mayıs 1965.

² Sennur Sezer, "Adapazarı'nda Bir Sait Faik Sokağı Var", *Gösteri* dergisi, Eylül 1981.

zasına bağlanmıştır".³

23 Kasım 1906 tarihi ise "Yazmasam deli olacaktım" diyen, Cumhuriyet Sonrası Türk Edebiyatının son derece dikkate değer hikâyecilerinden biri, belki de birincisi olan, yazar olarak doğan⁴, yeni hikâyeciliğimizin "Çöpsüz üzüm"⁵ Sait Faik'in doğum tarihidir.

1. Sait Faik'in Hikâyeleri:

Sait Faik'in üzerinde çalıştığımız hikâye kitaplarını genel olarak 2'ye ayırabiliriz:

1. 1. Yaşarken Yayımlanan Hikâyeleri:

Sait Faik, sağlığında 8 hikâye kitabı yayımlanmıştır. Bu hikâye kitapları ve ilk baskı tarihleri şöyledir:

1.1.1. *Semaver* (1936); 1.1.2. *Sarnıç* (1939); 1.1.3. *Şahmerdan* (1940); 1.1.4. *Lüzumsuz Adam* (1948); 1.1.5. *Mahalle Kahvesi* (1950); 1.1.6. *Havuzbaşı* (1952); 1.1.7. *Son Kuşlar* (1952); 1.1.8. *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (1954)

1. 2. Ölümünden Sonra Yayımlanan Hikâyeleri:

1.2.1. *Az Şekerli* (1954): Eski ve yeni hikâyelerinden birkaçı yer almaktadır.

1.2.2. *Tüneldeki Çocuk* (1955): Sağlığında kitaplarına girmeyen hikâye ve yazılarını içermektedir.

1.2.3. *Sevgiliye Mektuplar* (1987)

2. Sait Faik'in Hikâyelerinde Çevre

Sait Faik'in hikâyelerinde çevre çok geniş bir şekilde yer almaktadır. Yazarın hikâyelerinde gerek anlatıcı olarak kendisi, gerekse kahramanları çok çeşitli çevrelere girmektedirler. Hikâyelerdeki bu çevre zenginliğinin ve çeşitliliğinin sebebini Sait Faik'in kişiliğinde ve yaşam serüveninde aramak doğru olacaktır. "yalnızlık duygusu" yazarın hikâyelerinde mutlak egemendir. İçinde sürüp giden yalnızlık duygusu ve onun verdiği "azap" bulunan Sait Faik durmadan dolaşır.⁶ Sait Faik'in eserini olduğu gibi hayatını da, insanları ve tabiatı seven, sevmek isteyen bir insanın bir

³ Enver Konukçu, "Sakarya'nın Tarihi Coğrafyası", *I. Sakarya ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, SAÜ Yay., Adapazarı. 1999, s. 14.

⁴ Şerif Aktaş, "Sait Faik Abasıyanık", *Türk Dili*, sayı: 590, Şubat 2001, s. 187.

⁵ Fethi Naci, *Sait Faik'in Hikâyeciliği*, Adam Yay., İstanbul 1998, s. 93.

⁶ Ahmet Miskioğlu, *Ana Temleriyle Sait Faik ve Yeni Türk Edebiyatı*, Zafer Mat., İstanbul 1979, s. 137, "Bu çevreleri başlıca 6 kesime ayırmak olasıdır: 1. Meyhane ve kahvehane 2. Park, köprü altı, cami avlusu, orman 3. Kentin kıyı mahalleleri, yoksul semtler 4. Köy 5. Balıkçı çevresi 6. Yabancı (egzotik çevre).

türlü tatmin edilmeyen yalnızlık duygusu içinde kıvrınması; bu ıstırabı “aylaklık”la dindirmeye çalışması etrafında açıklamak mümkündür. Onun eserlerindeki temel güç (etymon spirtüel) bu yalnızlık duygusudur.⁷ Nitekim yazarın yaşam öyküsüne bakıldığında bu gerçek görülecektir: Çocukluk yıllarını Sakarya’da geçiren Sait Faik, İstanbul Erkek Lisesinde lise öğrenimine başlar, Arapça öğretmeninın minderine iğne koydukları için kırk bir arkadaşıyla birlikte Bursa Lisesi’ne gönderilir (1922). Bursa’da liseyi bitirip İstanbul’a döner (1928). Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kaydını yaptırmıştır. Umduğunu bulamayan yazar 1930’da ekonomi öğrenimi için İsviçre’nin Lozan şehrine gider. Burada 15 gün kalıp Fransa’nın Grenoble şehrine geçer. 1935’e kadar Paris, Strasbourg, Lyon, Marsilya başta olmak üzere Fransa’da gününü gün eder. 1935’te babası İstanbul’a çağırır. 1936 yılında da ilk hikâye kitabı olan *Semaver*’i çıkarır. Denilebilir ki Adapazarı’ndaki çocukluk, Bursa ve Fransa’daki gençlik yıllarından itibaren o, kendi içinde ve kendi kendine bir mesleğe hazırlanmaktadır: Bu meslek yazıcılıktır; özellikle de hikâye yazarlığıdır.⁸

Sait Faik’in sağlığında yayımladığı sekiz hikâye kitabı ve ölümünden sonra özellikle Muzaffer Uyguner’in gayretleriyle ve tamamı Bilgi Yayın Evi tarafından yayımlanan kitaplarında toplam 147 hikâyesi vardır (*Havuzbaşı*’ndaki yedi düz yazı, şiir ve deneme ile bir röportajı saymıyoruz).⁹

Sait Faik’in ilk hikâyelerinde Sakarya ve Bursa’ya ait hatıra ve izlenimler anlatılmaktadır. Yazar, hikâyelerinde geçen çevreleri gerçek hayattan almıştır. Yazarın bütün hikâyelerini incelendiğinde hikâyelerinin konularının genel olarak şu çevrelerde geçtiği görülecektir:

1. İstanbul (ve Adalar, özellikle Burgaz Adası), 2. Sakarya (ve çevresi), 3. Bursa, 4. Fransa.

3. Sait Faik’in Hikâyelerinde Sakarya ve İstanbul

Sait Faik 1936 yılında *Ağaç* dergisinde 3 sayı yayımlanan “Kalorifer ve Bahar” adlı hikâyesini “Sait Faik Adalı” diye imzalamıştır. Sait Faik’i Burgaz Adası ile özdeşleştirenler için bu soyadı Burgaz’ı çağrıştırmakta-

⁷ Şerif Aktaş, a.g.m., s. 187.

⁸ Şerif Aktaş, a.g.m., s. 190.

⁹ Fethi Naci, a.g.e., s. 110.

dır.¹⁰ Hâlbuki Adapazarı, Adapazarlılar tarafından kısaltılarak “Ada” şeklinde söylenmektedir.

Sakarya, Sait Faik’in çocukluk cennetinin mekânıdır. Yazar, I. Dünya Savaşı yıllarını Sakarya’da yaşamıştır. Dinlediği efsaneler, Adapazarı ile ilgili olaylar, savaş haberleri onu etkilemiştir.¹¹ Yazar, hikâyelerinde Sakarya için “Doğduğum şehir”, “Bizim kasaba” (bk. Bir Hastalık), “Bizim Memleket” (bk. Bardaklar), “Cennetten bir nümune” (bk. Karapürçek), “Bizim burda” (bk. Su Basması) nitelermelerini kullanmaktadır. 1932’de Paris’te kaleme aldığı “Bir Başka İstanbul” adlı hikâyesinde bile memleketi Sakarya’yı hatırlamaktadır.

Fethi Naci’nin tespitine göre Sait Faik’in toplam 147 hikâyesinden 111’i İstanbul hikâyesidir. (%76).¹² Bizim tespitlerimize göre de yazarın 27 hikâyesi Sakarya (ve çevresi) hikâyesidir (yaklaşık %19). Geriye kalan 9 hikâyesi de Bursa ve Fransa’nın çevre olarak seçildiği hikâyedir (%5). İstanbul hikâyelerininin 63’ü kentte, 48’i Burgaz Adası’nda geçmektedir. Kentten nefret eden yazar, sonunda kentten kaçır ve Burgaz Adası’na sığınır (1948’de yayımlanan *Lüzumsuz Adam*’daki 14 hikâyeden 14’ü de İstanbul’da geçerken, 1952’de yayımlanan *Son Kuşlar*’daki 19 hikâyenin 16’sının konusu Burgaz’da geçer). Yazarın Sakarya ve çevresi hikâyelerinde İstanbul sık sık hatırlanmakta veya Sakarya ile karşılaştırma yapılmaktadır. (bk. Sakarya Balıkçısı, Melahat Heykeli, Rıza Milyon-er, Hikâye Peşinde).

Sait Faik’in Sakarya (ve çevresi) hikâyelerini -hikâye kitaplarının ilk baskı yılları esas alınarak- ikiye ayırmak mümkündür:

1. Sakarya (ve çevresi)’nin eksen olduğu hikâyeleri,
2. Değınmeler/hatırlanmalar ile Sakarya (ve çevresi) hikâyeleri.

1. Sakarya (ve Çevresi)’nin Eksen Olduğu Hikâyeleri

- 1.1. Meserret Oteli (*Semaver*); 1.2. Babamın İkinci Evi (*Semaver*);
- 1.3. Bohça (*Semaver*); 1.4. Orman ve Ev (*Semaver*); 1.5. Sarnıç (*Sarnıç*);
- 1.6. Beyaz Altın (*Sarnıç*); 1.7. Hancının Karısı (*Sarnıç*); 1.8. Lohusa (*Sarnıç*);
- 1.9. Davut’un Anası (*Sarnıç*); 1.10. Çelme (*Şahmerdan*); 1.11. Mahpus (*Şahmerdan*);
- 1.12. Köy Hocası İle Sığırtmaç (*Şahmerdan*);
- 1.13. Bekar (*Şahmerdan*); 1.14. Sakarya Balıkçısı (*Mahâlle Kahvesi*);

¹⁰ Sennur Sezer, a.g.m., s. 47.

¹¹ Muzaffer Uyguner, a.g.m., s. 580.

¹² Fethi Naci, a.g.e., s. 110

1.15. Kumpanya (*Kumpanya*); 1.16. Su Basması (*Havuzbaşı*); 1.17. İnsanlar, Türküler, Masallar (*Havuzbaşı*); 1.18. Radyoaktiviteli, Röportajlı Hikâye (*Son Kuşlar*); 1.19. Bir Hastalık (*Alemdağ'da Var Bir Yılan*); 1.20. Karapürçek (*Sevgiliye Mektuplar*)

2. Değİnmeler/Hatırlanmalar İle Sakarya (ve Çevresi) Hikâyeleri

2.1. Üçüncü Mevki (*Semaver*); 2.2. Bir Define Arayıcısı (*Şahmerdan*); 2.3. Melahat Heykeli (*Alemdağ'da Var Bir Yılan*); 2.4. Rıza Milyon-er (*Alemdağ'da Var Bir Yılan*); 2.5. Hikâye Peşinde (*Az Şekerli*); 2.6. Bir Başka İstanbul (*Az Şekerli*); 2.7. Bardaklar (*Az Şekerli*).

1. Sakarya (ve Çevresi)'nin Eksen Olduğu Hikâyeleri

1. 1. Meserret Oteli: Hikâye tren istasyonuna bir kadınla iki erkeğin inmesiyle başlamaktadır. Kadın, eşyalarını yüklenen hamala “*Meserret Oteline*” der. Hamal “*Meserret Oteline mi?*” diye sorar. “*Bu soruşta aslında işitmekten değil, bu güzel sözü tekrarlatmak isteyen, acemi bir hâletiruhiye var gibiydi*” ifadesi yazarın Adapazarı'nı kuru bir hemşehricilik duygusuyla değil; gerçekten sevdiğini, benimsediğini ortaya koymaktadır. Bu üçlü grup arabaya sıkışarak biner. Bindikten sonra kadın hamalın parasını vermediğini anlar. Araba ilerledikçe özellikle kadın geçtiği yerleri ince bir dikkatle gözlemlemektedir: “*Ve kadın... Kasabanın çamurlu, ıslak, ölü çarşılarını seyre daldı*”. Meserret Oteli tanıtılırken kasabanın en güzel oteli olduğu vurgulanır. Otele girdikleri zaman kadın yine gözlemlerine devam eder. Bu otelin küçük bir de salonu vardır: “*Basit, kullanılmaya elverişli, çıplak denilecek kadar boş, fakat her şeyi tamam bir salondur*”. Kadına göre bu salon “*Bir Avrupalı kadın zevkiyle süslü ve muntazam*”dır. Salonun duvarında iki resim levhası vardır. Bunlardan biri bostan dolabı, diğeri de bir genç kız portresidir.

1. 2. Babamın İkinci Evi: Bu hikâyede yazar ve babası köydeki diğ er evlerine gitmektedir. Yazar, köye ulaştıklarında öteki köyde ezan okunduğunu belirtir. Köye giderken geçtikleri yol ise tozlu ve hendeklerle doludur. Daha evden içeri girer girmez Sait Faik gözlemcilikteki gücünü ortaya koymaktadır: “*Köy evinin içine ayak basar basmaz, elbette bir saman ve tezek kokusu duyulur. Biraz daha yaklaşıncaya yayıkların bulunduğu yerden ekşimiş bir ayran kokusu da burnumuza çarparaktır. Dört beş ayak bir merdiven çıktık. Tahta boş, muallim kürsüsüne, daha doğrusu millet bayramlarında ulu orta söz söyleyen hatipler için*

yapılmış kürsülere benzeyen bir yerde, bir kadın namaz kıtıyordu". Yazar aynı odada bir Kocaeli kilimi olduğunu belirtmeyi de unutmaz. Oturdıkları sofraya ise "Tahtadan bir yer sofrası"dır. Yazar yemekten hemen sonra "Evin üst katında ocaklı bir odaya" çıktıklarını belirtir.

1. 3. Bohça: Bu hikâyede yazarın çocukluğunun geçtiği evdeki yaşantısı konu edilmektedir. Hikâyenin girişinde evlerinin önünde bir dut ağacı olduğu ve evin bahçeye açılan ikinci bir kapısı olduğu ifade edilmektedir. Yazar rüyasında gördüğü mekânları başarılı bir şekilde tasvir etmektedir: "Dut ağacının dibinde el ele idik. Saka kuşu ötede, ayva ağacında ötüyordu. Gökte büyük yıldızlar vardı. Bir göl kenarında sazlı ve çakıllı bir koy kadar kocaman bir ay, ufkun bir köşesini doldurmuştu. Biz, bu göl kenarına benzeyen aya doğru yürüyorduk".

1. 4. Orman ve Ev: Bu hikâyede yazar Hâleplizadelerin ormanı ile çocukluğunu geçirdiğini evlerini anlatmaktadır. Yazar, bu ormanın sınırlarını şu şekilde çizmektedir: "Dokurcun Suyu'nun buz gibi sularından aldığı kuvvetle büyüyen levent kavaklardan başlar", "Tam bin dört yüz metreye çıkan bir dağın tepesindeki kırmızı derili kayalara varıncaya kadar bu orman bir denizdi. Bir Marmara denizinden daha zengin, daha kesif, fakat daha yeni keşfedilmiştir". Yazar, Dokurcun köyüne gelen herkesin bu orman hakkında deniz benzetmesi yaptığını belirtmektedir.

Yazar, evi tasvir ederken bütün hünerini ortaya koymaktadır: "... Ardiye damlarının ötesinde beyaz bir konak görürsünüz. Üslupsuz, biçimsiz bir binadır. Yalnız beyazlığı bir mana ifade eder. Kafesli pencerelerinden ötesini insan tahayyül bile edemez. Hâlbuki bütün kasaba evleri gibi bir sofa, beş oda, bir mutfak, bir hamam, bir de iki dönümlük yemiş bahçesi... bir balkondan ibarettir." Sürpriz yapmayı seven yazar, şöyle devam etmektedir: "Fakat ben ev deyince kasabada dört beş tane zengin evini kastediyorum. Zaten öte tarafına ev demiyorlar, kulübe diyorlar", "İşte on dokuz ayak merdivenler..." yazarın en ince ayrıntıyı bile gözlemlediğini ve hatırladığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Sait Faik, İstanbul'u hatırlamayıp: "...Ve siz İstanbullu iseniz, bu yıldızlı çubukların altında birer Süleymaniye kubbesi görmek için muhayyilenize müracaat edebilirsiniz" demektedir.

1. 5. Sarnıç: Hikâyenin girişinde şehrin lisesi tasvir edilmektedir: "Dağın eteğine beyaz minareleriyle sarılmış bu şehrin lisesi, zaman geçtikçe daha canlı, daha berrak hatıralarla bize döner, bizi tekrardan içine

alırdı. Ön avlusu, aynı zamanda burunları, kolları kırık heykellerle süslü bir müze bahçesi, ancak son sınıf talebeleriyle muallimlerin gezindiği bir yer olan liseyi...". Yazar, çocukluğunun geçtiği evi ise şöyle anlatmaktadır: "Evimizin arkasında bir türbe vardı. Kandil yanardı. İçerde yeşil sandukaların içinde kocaman, minare boylu ölümler yatardı. Ölümlerin kocaman kavukları vardı".

1. 6. Beyaz Altın: Hikâye bir mezarlık tasviriyle başlamaktadır: "Şimdiki fırka binalarının ve sinemanın bulunduğu yerde servileri, baldıranları ve ısırğan otları arasında kocaman kavuklar, mermer püsküllü fesler yükselen kara yosun tutmuş mermerlerin üstünde hüvelbakiler okunan; otları bulutlara karışmış, ağaçları eflâke çıkmış bir mezarlık vardı. Geceleyin bir deniz gibi yakamozlanan bu fosforu bol arazide gündüzün çocuklar birbirini kovalar; ceviz ağaçlarına kocaman delikanlılar tırmanır, mezarların üstünde şıracılar, bozacılar, kozhelvacılar uyuklardı". Fakat hikâyede asıl anlatılmak istenen bu mezar değildir. Tam bu mezarlığın karşısında da Eskicizade Nedim'in ticarethanesi vardır. Yazar, bu tüccarla iyi ilişkiler içindedir. Ardiyelerin arkasındaki bahçelerde eğlenceler yapılmaktadır. Tüccar Nedim son derece sahtekâr birisidir. Kasabada neredeyse dolandırmadığı kimse yoktur. Sait Faik, o dönem kasaba olan Sakarya'yı şöyle tanıtmaktadır: "Sinemasız, tiyatrosuz, kadınsız ve kumarsız kasaba...". Tüccar Nedim ve yazar birlikte "Hasılı bir âlem. Yiyecek, içecek, gülen dolu" İstanbul'a giderler. Artık hikâyede ikinci çevre olarak İstanbul vardır. Nedim, kalp krizi geçirir ve ölür. Ve hikâyenin girişinde tasviri yapılan "Kanlı Mezarlık"a gömülür.

1. 7. Hancının Karısı: Bu hikâyede kasaba yazarın gözüyle şöyle tasvir edilmektedir: "... Uzaktaki beyaz yazın içinde uyuklayan kasaba, kasabanın havuzu fıskiyeli gazinosunda tavla oynadığımız şişman tüccar, şehrin belediye bahçesinde yanına oturduğum delikanlı...". Yazar, köpeğiyle beraber bir dağın eteğine varır: "... Bir dağın eteğine varmıştık. Dağın eteğinde kapanık manzaralı, seyrek evli, sakin, sokaksız ve çarşısız acayip bir köy vardı". Yazar, hancıya "... Gölü görmeye gidiyorum. Karakurt gölünü. Gölün kenarında güzel bir köy varmış" der. Hikâyenin sonunda bu köyün bir Çerkez Köyü olduğu belirtilir.

1. 8. Lohusa: Bu hikâyenin girişinde Sakarya merkeze çok yakın olan "Kumköy" tanıtmaktadır: "Kumköy, Sakarya yanında, hemen hemen yan yana denilecek kadar kasabaya yakın, kırk beş hanelik köydü". Ay-

rıntıları yakalamada son derece başarılı olan yazar, kasabanın üç ana yolunun olduğunu ve Kumköy'ün kasabanın köprülere çıkan her ana yolundan aynı mesafede olduğunu belirtir. Hasan Ağanın evi ise “*Köyün tam ortalık yerinde, üç katlı kocaman bir kasaba evi*”dir. Bu evin üç katında üç ayrı aile yaşamaktadır. Alt katta 79 yaşındaki Hasan Ağa, ortada büyük oğlu, en üstteyse yakında evlendirdiği büyük kızı oturur. Seksene merdiven dayayan Hasan Ağa dördüncü evliliğini 25 yaşında dil bilmez bir Boşnak kıızıyla yapar. Hasan Ağa, hamile olan karısının durumunun tehlikeli olması üzerine oğlu Rüstem'den “Ebe Rizo”yu çağırmasını ister. Zaten araları iyi olmayan baba-oğul, bu olay üzerine birbirlerine girerler.

1. 9. Davut'un Anası: Hikâyenin kahramanı Ali adlı bir gençtir. Ali “*Şehir dışında, Saimelerin şimdi yıkılmış eski evlerinin hemen hemen yanı başında, kimsesiz bir kadının odasında*” oturur. İstanbul bu hikâyede de hatırlanır: “*Ali o zaman İstanbul'daki sinemaları düşündü*”.

1. 10. Çelme: Yazar, hikâyenin daha girişinde “*Hemen bir on dakika yürüyünce kasaba haricine çıkılır*” ifadesiyle Sakarya ve köyleri arasındaki mesafenin yakınlığı dile getirmektedir. Yazara göre Sakarya'nın köyleri “*Bir ceviz ağacı gölgesinden sırt sırta yapışmış*” gibidir. Can sıkıntısı içindeki yazar önce bir çayırılığa varır. Daha ilerde ise “*Bir iskelet köprü, kara ve çürük tahtalarıyla*” durmaktadır. Birdenbire kenardaki harabe yazarın gözüne takılır. Buranın eski bir mesire yeri, bu harabenin ise bir değirmen olduğunu hatırlar. Bu mesire yerine eskiden “*Değirmen başı*” denilmektedir. Yazar değirmenin çok kalabalık olmasının sebebinin ise şöyle açıklamaktadır: “*Kasabanın büyük değirmeni yalnız buğday öğüttüğünden mısır unu için yalnız bu değirmen çalışıyordu. Bu değirmen günde ancak kırk elli çuval öğütebilirdi. Geceli gündüzlü çalışmak şartıyla...Kasabaya yetmiyordu*”.

1. 11. Mahpus: Bu hikâyede mekân olarak kasabanın hapishanesi seçilmiştir. Hapishanenin önü son derece kalabalıktır. Yazar, böyle bir kalabalığın yirmi sene önce de görüldüğünü söyler ve yirmi sene önceki bir olayı anlatmaya başlar: “*Ahmet'in köyü ile Mehmet'in köyü karşı karşıyadır. Önlerinden Sakarya, bulanık ve homurtulu akar gider. İki köy arasında yaz kış geçit vermeyecek kadar derindir*”.

1. 12. Köy Hocası İle Sığırtmaç: Bu hikâyede bir köy öğretmenininin Hasan adındaki öksüz ve yetim bir sığırtmacı okutmak için verdiği mücadele anlatılmaktadır. Dağköylü Hasan “*Yukarı ve uzak Gürcü köyünden*

dağarcığının içinde kara Gürcü ekmeği getiriyor; bize yeni yağmış ilk kardan kirli bir top getirip kürsünün üstüne bırakıyordu. Çocuklarla beraber biz de Yağmur Hasan'ın köyünde kar olarak yağın ve biraz sonra bizim köyümüzü de kaplayacak olan şeye hayretle bakıyorduk". İki maaşını hastalığına harcadığı talebesi sonbaharla beraber ölünce karamsar olan öğretmeni artık "Hiçbir zekâ ilgilendirmemektedir", "Küçük nefes ve sığır kokulu sınıfın pencerelerini, dağ rüzgarına açtırmak" aklına bile gelmemektedir. Öğrencisini çok seven öğretmenin duygularını en iyi şu cümleler aktarmaktadır: "Köy birdenbire hasta talebemle beraber gömülmüştü. Üstüne bir avuç toprak atmıştım. Ben bu çocuğu çok severdim".

1. 13. Bekar: Hikâye "Memleketiyle ilk defa bu kadar içli-dışlı olan" birisinin Sakarya'ya dönmesiyle başlar. "O da belki oraya su seviyesinden pek az yüksek Sakarya'dan on adım geride, buğday ve pancar tarhalarının ortasındaki sular biriken, toprağı kara arazide sırtını topraktan dışarıya şişirerek yatacak, tek hatlı yorgun ve 1882'de yapılmış mahzun trenin sesini her an duyacak. Memleketi ilk defa olarak insanlardan uzak ölüleriyle yakın olarak görüp sevdi". İstanbul ve Paris'le karşılaştırma yapan yazara göre "Aynı gökler onu belki ta Paris'e, ötekileri İstanbul'a kadar götürdüğünü farz etsek, sanki Sakarya'nın suyu damarlarında kirli, bulanık, vahşi, iptidai ve haşin"dir. Hikâyenin kahramanı canı sıkılınca "Başını alıp küçük tepelerin sırtlarına uzaktan sevimli ve beyaz badanalı evlere dayamış köylere" gider. Köy kahvesinde pancar işini bitirmiş köylüler onu görünce "Sanki yer yokmuş gibi ayağı kalkıyorlardı... Köyün ağası olduğu anlaşılan bir adam nereli olduğunu, ne yapmaya geldiğini soruyor: Memleketli olduğunu öğrenince anasını, babasını, evini, barkını soruyordu". "Yalnızlık, memleketle yalnızlık kendisini müthiş sarsan" kahraman saat dörtte şehirde "Işıkları yavaş yavaş yanan bir birahane"dedir. Fakat bu birahane bir büstün altındaki ışıklar da yanınca "Şekspir dekoru gibi mor, rüzgârlı ışıkla, güzel ve bir kadın beklecek kadar mahrem bir oda" hâlini alır.

1. 14. Sakarya Balıkçısı: Sait Faik, bu hikâyesinde sık sık Sakarya ile İstanbul'u karşılaştırmaktadır: "Sana bu akşam yedireceğim kılçıklı balığın İstanbul'da olsan, lokmasını yemezsin", "Mahalleler misk gibi balık kokar. İnsan biraz İstanbul'u görmüş olursa Anadolu'nun bu buzağı ve tezek kokan yerlerinde, bir Kumkapı meyhanesinden çıkmış gibi

mesut, yarı sersem dolaşabilir". Karapürçek'e yerleşmiş bir göçmen olan Muharrem kendisine bir kulübe yapmış, Sakarya Nehri'nin üzerine de üç metrelik bir köprü kurmuştur. Yazar bu köprüyü "*Bir asma köprü taklidi*" olarak nitelendirir. Sait Faik, Sakarya'yı öylesine benimsemiş, öylesine içine sindirmiştir ki: "*Sakarya balıklarının etinin lezzetinden ziyade, isimleri hoşuma giderdi*" demekten kendisini alıkoyamaz. Yazar, Soğan Pazarında her Çarşamba günü bir pazar kurulduğunu ve bu pazarda her türden balık bulunduğunu ifade eder.

1. 15. Kumpanya: Bir zamanlar Kocaeli'nin kazası olan Sakarya, hikâyenin kahramanı tarafından şöyle tasvir edilmektedir: "*Adapazarı memleketin en büyük kazalarından birisidir. Nüfusu birçok vilâyetlerden üstündür. Ahâlisi uyanıktır. Yazın bilhassa gece hayatı ilerlemiştir. Zenginini çoktur. Şu harp sıralarında her şey para ettiği için küçük arazi sahipleri, her türlü esnaf nispi bir refah içindedir*".

1. 16. Su Basması: Yazar, bu hikâyesinde şiirsel bir dille Sakarya Nehri'ni tasvir etmiştir. Yer yer kişileştirmeler, yer yer tezatlar kullanan yazar, Sakarya Nehri ile arasında psikolojik bir bağ kurmuştur. Yazarın bu hikâyesindeki ilk cümlesi: "*Sakarya nehri bilmem her geçtiği yerde böyle deli mi?*"dir. Fakat nehir köylüler tarafından benimsenmiştir: "... Hırçınlığına, haşarılığınaya karşı gene de kendisine tapan köylüler vardır", "Bizim burda Sakarya'ya Sakari derler". Yazar, Sakarya nehri ile ilgili sıkça kişileştirmelere başvurmuştur: "Çekingen, ürkek, sinsidir gavur", "Deli Sakari", "Hayin Sakari", "Zalimdir, alçaktır ama sessizdir", "*Sanki canlı bir mahlûktur. Hırsızdır. Bir ipucu bile bırakmayan katildir...*". Kişileştirmenin yanında çok canlı tezatlara da başvurmuştur: "*Yazın, ortasında kum adaları biriken yer yer cılız, durgun gözüken Sakarya sonbaharla beraber tabii hâlini alır. Artık suyuna atılmış bir değneği yüz defa döndürecek hızlı hızlı gözden kaybettiren suya korkmadan, çekinmeden bakamaz oluruz*".

1. 17. İnsanlar, Türküler, Masallar: "Yüz on kilometrelik yol" yapımını üstlenen beş müteahhitin de müteahhiti olan köse sakallı, sarı bıyıklı, paltosu kürklü olan ihtiyar adam "Hazır iş de var... Gider şu yüz on kilometreyi gezerim" diyerek Sakarya ve çevresini fabrikadan çıkmış yeni otomobiliyle dolaşır. Hikâyede izlenimler bu ihtiyar adamın gözüyle aktarılır: "*Kasabanın belediye dâhilî yolları ne kadar berbattı. Merkez mahâllelerinden sonra bir bataklığa dalmıyordu*". Otomobili kullanan

genç şoför “*Âdeta içindekini değil, makineyi sarsmamak, örselememek için bütün dikkatini harcar*”, “*Belediye dâhilî yollar bitmişti. Sakarya'nın üstünde, tahtaları yer yer oynayan babalık bir köprü geçmişti. Bu yoldan itibaren iki kilometre yapılmıştı. Bu iki kilometreyi şoför, at üstünde bir kız kaçıtır gibi geçmişti*”. Otomobil köylülerin öküz arabası yoluna girer. Bu yol insanı hiç sarsmamaktadır. Fakat ana yol korkunçtur. Yazar, ana yolu anlatırken mistik benzetmelere de başvurmakta kendini alamaz: “*Her an devrilmek ihtimali vardı. Sanki bu yoldan ejderha arabaları, evliya atları geçmişti. Sanki harp olmuştu*”.

1. 18. Radyoaktiviteli, Röportajlı Hikâye: Bu hikâyede çevre “*Madan suları ve banyolarıyla meşhur, yolu bozuk bir Çerkez köyü*”dür. Yazar, tezatları çok canlı bir şekilde kullanmaktadır: “*Yolun haraplığı ile taban tabana zıt; badanalı, balkonları sarmaşıklı, saksılı, fesleğenli, küpe çiçekli, ortancalı iki sıra ev*”i anlatır. Köy meydanı da en ince ayrıntılarına kadar tasvir edilmektedir: “*Kökner, meşe, kara çam ormanlı tepeler ortasında minimini bir meydandaydık. Meydanın ortalık yerinde dört yanı açık, üstü kapalı, kenarı tahta kerevetli bir çardak vardı. Gözüm ilk önce bu çardağa ilişti. Biraz ileride, üstü açık, dört yanı alüminyum cilâli saç perdelerle kapalı maden suyunun çıktığı yer...*”. Yazar ve beraberindekilere otelin müdürü Kahraman Bey eşlik etmektedir. Biraz sonra her şey anlaşılacaktır: “*Yaz başlangıcında yüzlerce hasta insanın üşüştüğü bu gazozlu, tuzlu suyu, radyoaktiviteli çamuru, köyün beyleri ile el birliği yapan birtakım paralı soyadlılar el altından nasıl bir oyun çevirerek ancak kendilerinin, beş on da göz boyamacasına varlığının istifade edilebileceği bir yer hâline getirmişlerdi. Köylü bir şey yapamıyordu*”.

1. 19. Bir Hastalık: Sürpriz yapmayı seven Sait Faik, hikâyenin girişinde korkunç bir hastalıktan söz etmektedir: “*Milletvekili hastalığı*”. Hikâyenin kahramanı Rahmet Hoca adında bir öğretmendir. “*Doğduğum şehrin bazı köyleri kasabaya pek yakındır. Hemen bir tarla aşıldıktan sonra kocaman köye, yani bizim kasabaya girilir*”. Rahmet Hoca, “*Kasaba kahvelerine, kasaba çarşılarına gün ağarırken düşer, öğle üstü pideli yer, öğle namazını Orta Cami 'de kılar...*”. Milletvekili olma krizi her gün tazelenen, çevresi tarafından hatırlatılan zavallı Rahmet Hoca sürekli ziyafetler vermekte, lokantalarda nutuklar çekmektedir: “*Babasından kalma bir altın tenekesini böylece bitirdikten sonra, bir zaman şehre inmez*” olur.

1. 20. Karapürçek: Sait Faik için Karapürçek “Cennetten bir nümune”dir: “*Karapürçek, Sakarya kenarındadır. Kasabaya yayan bir kırk dakika sürer. Sakarya'nın bir kıyısında Karapürçek, kocaman ceviz ağaçlarıyla, sonra su kıyısının levant kavaklarıyla cennetten bir nümunedir... Karapürçek, suyun kenarında dizi dizi dizilmiş 160 haneli bir köydür. Evleri çok seyrek. Hemen hemen hepsi değilse bile çoğu nehrin kıyısındadır. Nehirse burada göl kadar yayılmış bir hâldedir*”. Yazar, Karapürçek'teki eski ve yeni köprüyü şöyle karşılaştırmaktadır: “*Üç gözlü eski köprü yıkılmıştır. Elbiselerini başına takıp Karapürçek köyünün evleri istikametinde neresinden geçersen geç, ancak su beline kadar gelebilir. Yalnız bacakların kuvvetli olmak şartıyla...Şimdi yeni ve beton köprü yapılmıştır. Sakarya (nehri) eskisi gibi her iki senede bir...köprü yıkamıyor*”. Sait Faik, en küçük bir ayrıntıyı bile gözden kaçırmamak için şu soruyu sorar kendi kendisine: “*Karapürçek'in nehrin öte yakasında olduğunu bilmem söylemiş miydim? Söylemedimse, işte şuracıkta söylemek lüzumunu hissediyorum*”. Doğaya karşı son derece duyarlı olan yazar: “*Bir tarafta, bir altı saatli mesafede Kerem Ali Dağları 1400-1700 metre yüksekliğinde dinlenedurur... Kerem Ali Dağları'nın selleri meşhurdur. Bu sel yataklarının kenarına da Çerkez köyleri birikmiştir*”.

2. Değınmeler/Hatırlanmalar İle Sakarya (ve Çevresi) Hikâyele-ri

2.1. Üçüncü Mevki: Bu hikâyedeki olay Ankara'ya giden bir trende geçmektedir. Vagonda toplam altı kişi vardır. Yazar Sapanca Gölü'nü fantastik bir şekilde tasvir eder: “*Sapanca Gölü, bu adamın gözlerinin içinde pürüzsüz, bir damla ışık ve cam gibi parıldadı*”. Trene Geyve istasyonundan bir köylü biner. Yazar, köylüyle çok çabuk kaynaşır. Sait Faik, Geyve'yi tasvir ederken yine kişileştirmeye başvurur: “*Geyve boğazının kayalıkları dibinde birer eşkiya, bazen birer kahraman, hayaletler, insanlar, silahlar ve bombalar, bir çete gizlidir. Bu kayalarda vahşi keçilere, yaban kedilerine tesadüf etmezsek hayret etmelidir*”. Geyve istasyonu ise “*Toz, bulut ve akşam pembeliği içinde bir sarı Çin şehri gibi*”dir.

2. 2. Bir Define Arayıcısı: Hikâye bir ev tasviriyle başlamaktadır. “*Ev kapısının önünde bir boru, marsık kokusu dar sokağı doldurmuş. Alışık olmayanların başı derhâl döner*”. Balıkçı olan Fındık Ali “*Evinin*

önünde ve mangalın gerisinde kolları sıvalı oturmuş, balık ayıklamaktadır”. Fındık Ali’nin iki derdi vardır: Şarap ve eski gazete. “Karısıyla bütün kavgalarının sebebi şarap”tır. “Fındık Ali, Arifiye istasyonu müdürü olunca akşam üstleri mısır tarlalarına ve Sapanca dağlarına karşı nargileye alışmıştı. Eski gazeteleri okumak merakı da o zamandan başlar”. Mütarekede Anadolu’ya adam kaçırdığı iddiasıyla İngilizler Galata’da bir yere kapatırlar ve “pestilini çıkarırlar”. Hikâyenin ikinci bölümünde konuşan Fındık Ali’nin karısıdır. Fındık Ali “Eve adam aldıkları” gerekçeyle karısını ve kızı Dimitra’yı sık sık döver. Ali bir gün evde karısıyla balıkçıları uygunsuz vaziyette yakalayınca çekip gider ve tam yedi yıl geri dönmez. Karısı bir akşam üstü “Yassıada önleri”ne gelir. Bir kısım genç Ada’da saklı bulunan defneyi bulduğunu sanarak karısının gözleri önünde döverek balıkçıyı öldürürler.

2. 3. Melahat Heykeli: Sait Faik’in gözlerinde, bir an için, gençliğinin bir kısmını geçirdiği kasaba canlanır: “Kasabanın belli başlı ailelerinden birinin oğlu iyi arkadaşım. Uzun seneler ecnebi mekteplerinde okumuş, dil öğrenmiş, giyinmek, yaşamak, konuşmak öğrenmiş, şimdi kasabaya dönmüş. Kömürpazarı’ndaki dükkâna kapanmıştı”. Fakat ailesi günden güne ağırlaşan, günden güne içine kapanıp kararın ve şişmanlayan genci harekete geçirmek için ne edeceklerini bilemez bir hâdedir. Dükkânlarının öyle bir yazıhanesi vardır ki: “Her camı tozlu, defterlerini sinekler kirletmiş, kasa defterinin kenarındaki mürekkep lekesi on iki senelik, yazıhanenin üstünün kalın camını senelerin tozu buzlu cam hâline getirmiş, takvim yedi buçuk ay kopmamış” durumdadır. Aile büyüklerinin vardığı karar: “Oğlanı evlendirmek”tir. Kasabanın her zengin evine bir yol bulup sokulan doktorun etkisiyle oğlan İstanbul’a gönderilir. Fakat o “Barlara, meyhanelere, lokantalara, plâjlara” gider. Bir akşam barın birisinde Melahat’a rastlar. İçini ona döker. Melahat “Ben seni kurtarırım bu dertten” der. O da bu dertten kurtulursa kendisiyle evleneceğine “kastiyeminler” eder. Bir buçuk yıl birlikte yaşarlar. Delikanlı Melahat’ı terk edip, başka bir genç kızla evlenir.

2. 4. Rıza Milyon-er: Hikâyede kahraman II. Dünya Savaşının çıkmasıyla milyoner olacağını hesaplayan Rıza Efendi’dir. Rıza Efendi, kendisini milyoner olma sevdasına öyle kaptırmıştır ki: “Karagözoğlu” olan soyadını “Üç yüz lira” harcayarak “Milyoner” olarak değiştirir. Babasıyla on altı sene önce İstanbul’a giden Rıza’ya doktor “Uyurgezer”

teşhisinde bulunur. Trende kasabaya dönerlerken babası: “Bir şeyin yokmuş ulan! Bu hâller de geçecek... Uykuda gezme hastalığı da olur muymuş? Böyle hastalık da olur muymuş?” şeklinde hem azarlar, hem de teselli eder. Yazar, Rıza Efendi tiplmesiyle gurbette olma duygusunu, memleket özlemini çok başarılı bir şekilde aktarmaktadır: “Ne demeye terliğini, helâ kokan ılık sofaları bırakmıştı? Karıcağızının hâlâ pembe yüzünü, oğlunun iki de bir şaplak indirdiği güzel ensesini, kızının kirpiğini bir özleyiş özledi. İnsan radyosunu, radyosunun bulanık yeşil gözümü; kırmızı, yeşil, sarı çizgilerle çizikli gavur şehirlerinin adı dolu aydınlık yerini de özler miymiş? Allah kahretsin! Özlermiş insan duygulu olunca... Parayı mala çevirmeli. Hemen memlekete dönmeli”. Ertesi gün gazetelerde Rıza Milyon-er’in ölüm haberi yer alır.

2. 5. Hikâye Peşinde: Kadıköy iskelesinde “İki bavul, bir çanta, bir denk, tahtadan bir valizle iki kadın, bir erkek, dört çocuktan ibaret” bir aileyi gözüne kestiren yazara ailenin erkeği: “-Sen de mi Haydarpaşa’ya gidiyorsun?” diye sorunca içinden kızar. “Ne münabeset! Haydarpaşa’da ne işim var? Ada vapuru daha gelmedi, onu bekliyorum”. Fakat birden karar değiştirir: “Ama dur hele... Neden gitmeyeyim Haydarpaşa’ya? Sanki bir yerlere gidecekmişim gibi”. Haydarpaşa’ya bilet alıp dönen yazara adam bu kez: “-Sen nereye gidiyorsun hemşerim?” diye sorunca birden “Adapazarına!” der. “-Adabazarlı mısın?”. “‘p’yi ‘b’ gibi söylemesinden bizim memleketin yabancısı olmadığını anladım. Gözümün önüne Çark Suyu, Erenler Tepesi, Beşiköprü’deki Hacı Bey’in köşkü, amcamın balkonunda çingene bacak elmaları kabaran evi geldi”. Adam: “-Biz de, dedi Adabazarı’na ineceğiz. 11.50’de varırız Ada’ya. Oradan ver elini Düzce” der.

2. 6. Bir Başka İstanbul: Hikâye 1932’de Paris’te kaleme alınmıştır. Memleket hasretiyle dolu olan yazar Sakarya’dan bir İzmit kasabası olarak söz etmektedir: “Paris’in ortasında bir İzmit kasabasına aktığım yol, belki deniz, dağ, şimendifer, araba, at, vapur yolu kadar zamanlarımı harcamayacak”.

2. 7. Bardaklar: Hikâye bir birahane de geçmektedir. Sait Faik’in yanında “Orhan Veli’nin çok sevdiği salatayı çatallamakta olan” Sabahattin Kudret vardır. Yazar, her bardakta farklı bir dünyaya dalmaktadır. Dördüncü bardakta yazar memleketini hatırlar: “Dördüncü bardakta tuhaf bir şeyi hatırladım. Vaktiyle bizim memlekette, bir mesire mahallinde

bir kır kahvecisi görmüştüm... Sair günler kasabanın çarşısında onu gayet sanatkârane yapılmış tespihler satarken görürdüm. O su kenarında harikulâde tatlı ve insanı hasta edici akşamlar olur". Onun kahvesine gitmek için *"Yol kenarından gelinir, sonra bir küçük hendek atlanır, bir çamurlu on adım patika geçilirdi. Bir gün kahvecinin aklına buraya bir köprü kurmak geldi".* Köprü *"Anlatılamayacak kadar güzel"*dir. *"Birtakım ince söğüt, kavak dalları ve ceviz yapraklarıyla süslü"* olan köprü yazara göre *"İnsan üzerinden değil geçmeye, elini sürmeye cesaret edemezdi"*.

Sonuç:

S. Faik'in hayatı, sanatı ve hikâyelerini bir bütün olarak ele alındığında şu sonuçlara ulaşmak mümkündür:

1. Sait Faik, hikâyelerinde çevre olarak en geniş yeri İstanbul (%76) ve Sakarya (%19) tutmaktadır. Sakarya, çocukluk cennetinin mekânıdır yazar için. Konusunun Sakarya ve çevresinde geçtiği hikâyelerde yazarın benimseme ve sahiplenme duyguları zirveye çıkmaktadır. Sait Faik, bu hikâyelerinde kuru bir hemşehricilik yapmamakta, memleket özlemini, gurbet duygusunu çok canlı bir şekilde işlemektedir.

2. Sait Faik, hikâyelerinde yepyeni bir "doğa duygusu" işlemiştir. Sait Faik, doğayla bütünleşmiş, onu her hâliyle sevmiş ve kabullenmiştir. Hikâyelerde doğa bir bilgi ve gözlemden çok, bir duygu hâlinin ifadesi olarak yansımaktadır. Yazar Sakarya (ve çevresi) hikâyelerinde de "doğanın Sakaryası"nı, "doğal Sakarya"yı sadece tasvir etmemiş, âdeta onun şiirini yazmıştır. Yazarın Sakarya ile ilgili hikâyelerinde "köy" de çok geniş bir şekilde yer almıştır. Bu hikâyelerde; köyün insanları, onların gelenek ve görenekleri, geçim şartları, evleri, dertleri, sevinçleri canlı bir şekilde yansıtılmıştır.

3. Yazar, Sakarya Nehri'nin eksen olduğu hikâyelerde Sakarya'nın ekonomik sorunlarını dile getirmektedir (bk. Su Basması). Yazar, Sakarya ve çevresinin sorunlarını I. Dünya Savaşı yıllarında milletvekili olmak hayaline kapılmış olan bir öğretmenin (Rahmet Hoca) gözüyle anlatmaktadır. Şu hâlde Sait Faik, çevreye ve çevresinde olup bitenlere karşı kayıtsız, duyarsız değildir. Yazar, çevresiyle canlı ilişkiler kurmuştur.

4. Sait Faik, hayatın ve dünyanın sadece dışını değil, içini de görür. Onun gerçekçiliği insanı ve evreni bütünüyle kucaklayan bir gerçekçiliktir. Sait Faik'in hikâyeleri hayat gibi zengin, karmaşık ve güzeldir.

5. Sait Faik'te Mehmet Kaplan'ın deyişiyle "Ressamlara has bir göz" vardır. İnce bir dikkate sahip olan yazarda, her şeyi doğru olarak belirleme ve bunu da en uygun, en doğru kelime ile ifade edebilme yeteneği vardır. "Orman ve Ev" adlı hikâyesinde evlerinin 19 basamaklı olduğunu hatırlaması son derece dikkat çekicidir.

EK- KARŞILAŞTIRMALI LİSTE

HİKAYELER	YILMAZ (27)	UYGÜNER (19)	SEZER (30)
1. Meserret Oteli	+	-	+
2. Babamın İkinci Evi	+	+	-
3. Bohça	+	+	+
4. Orman ve Ev	+	+	+
5. Üçüncü Mevki	+	+	-
6. Sarnıç	+	+	-
7. Beyaz Altın	+	+	+
8. Hancının Karısı	+	+	+
9. Loğusa	+	+	+
10. Davut'un Anası	+	+	+
11. Çelme	+	+	+
12. Mahpus	+	+	+
13. Köy Hocası İle Sığırtmaç	+	-	+
14. Bekar	+	-	+
15. Bir Define Arayıcısı	+	-	-
16. Sakarya Balıkçısı	+	+	+
17. Kumpanya	+	+	+
18. Su Basması	+	+	+
19. İnsanlar, Türküler, Masallar	+	-	+
20. Radyoaktiviteli, Röportajlı Hikâye	+	-	+
21. Bir Hastalık	+	-	+
22. Melahat Heykeli	+	-	+
23. Bir Başka İstanbul	+	-	+
24. Rıza Milyon-er	+	-	+
25. Hikâye Peşinde	+	+	+
26. Bir Başka İstanbul	+	-	+
27. Karapürçek	+	-	-
İyilik Unutulmaz ¹³	-	-	+
İlk Okuyucu Mektubu ¹⁴	-	+	+
Büyük Hülyalar Kurulum ¹⁵	-	-	+
İkinci Mektup ¹⁶	-	+	+
Birtakım İnsanlar ¹⁷	-	+	-
Gümüş Saat ¹⁸	-	-	+
Bir İlkbahar Hikâyesi ¹⁹	-	-	+
Düğün Gecesi ²⁰	-	+	+
Gaz Sobası ²¹	-	-	+

¹³ Havuzbaşı'nda yer alan bu hikâyede "İman meydanı"ndan söz edilmektedir. Şu hâlde bu yer Sakarya değil, İzmit olmalıdır. Sennur Sezer de bu görüşte olmasına rağmen listesine bu hikâyeyi de almıştır.

¹⁴ Az Şekerli'de yer alan bu hikâye mektup tarzında yazılmıştır.

¹⁵ Havada Bulut'ta yer alan bu hikâye de röportaj-mektup tarzında yazılmıştır.

¹⁶ Havada Bulut'ta yer alan bu hikâye de mektup tarzında yazılmıştır.

¹⁷ Birtakım İnsanlar, 1944'te Medar-ı Maişet Motoru adıyla yayımlanmış yazara ait bir romandır. 1952 yılında bu adla yeniden yayımlanmıştır.

¹⁸ Az Şekerli'de yer alan bu hikâye de mektup tarzında yazılmıştır.

¹⁹ Mahalle Kahvesi'nde yer alan bu hikâyedeki "Karaçayır" Bolu/Düzce'ye bağlıdır.

²⁰ Semaver'de yer alan bu hikâyede çevre tam olarak belirtilmemiştir, buranın Bursa olma ihtimali de vardır.

²¹ Sarnıç'ta yer alan bu hikâyedeki "Dağlıdere" mahalli de Sakarya ve çevresine ait değildir. Bursa olma ihtimali de vardır.